

Leto. II.

4P

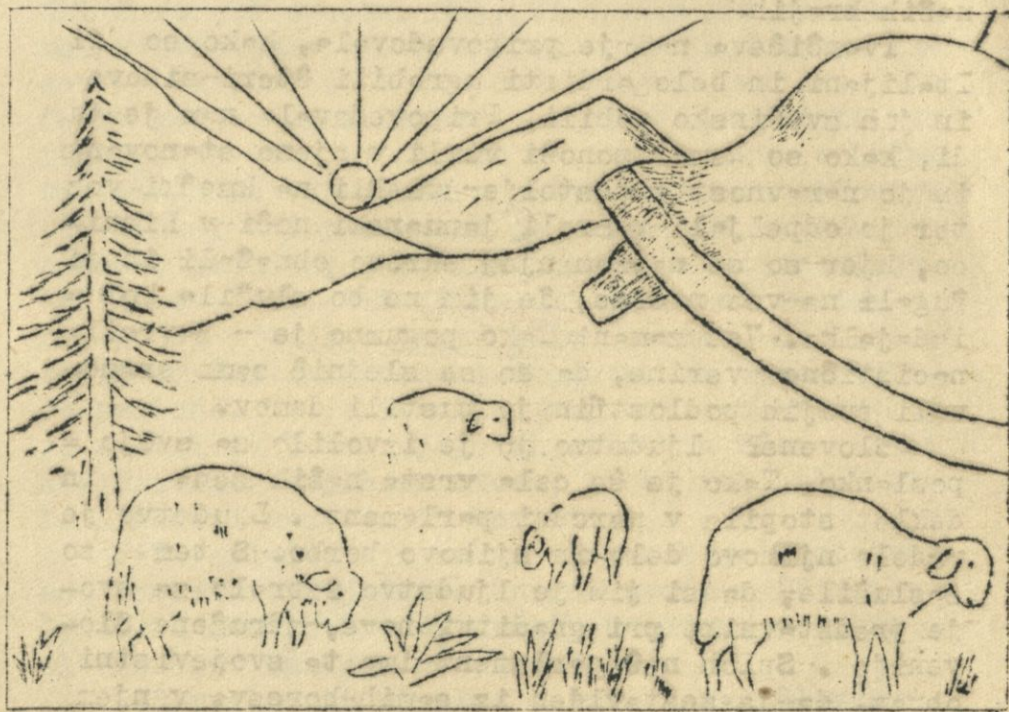
SLOVENKA

GLASILO
SLOVENSKE PROTIFAŠISTIČNE ŽENSKE ZVEZE ZA
SLOVENSKO PRIMORJE

NAŠ SLOVENSKI PARLAMENT
VESELO VELIKO
NOČ VAM ŽELI

SLOVENKA

NAŠ SLOVENSKI PARLAMENT

Ke smo šli poslanci-iz Primorje na zasedanje našega parlamenta, se nam-je-v neki vasi na Notranjskem pridružila poslanka - kmetica Ivančičeva, ki je imele isti cilj kakor mi. Mi smo se-ta koj medsebojno seznanili in-smo se začeli živahno razgovarjati o zadevah naše-osvobodilne borbe, o naših-uspehih in o uspehih naših-zaveznikov, posebno naših bratov Rusov, ki zadajajo smrtne udarce nemškim nacistom, ki edini še rovarijo po naših krajih.

Ivančičeva nam-je pripovedovala, kako so ji Italijani in belogardisti ugrabili štiri-sinove in jih zverinsko pobili. Pripovedovala nam je-tudi, kako so Nemci ponoči vtrli v njeno stanovanje in jo naravnost s postelje-ovlekli na kmečki voz ter jo odpeljali-v mrzli januarski noči-v Ribnico, -kjer-so se napram njej surovo obnašali in ji žugali na-vse načine, če jim ne bo služila kot = izdajalka. Vse zamani! Tako pogumno je -- zavrnila nacistične zverine, da so se slednič sami sramovali svojih podlostij in jo pustili domov.

Slovenski ljudstvo je je izvožilo za svojo = poslanko. Tako je še cela vrsta naših žena in deklet stopila v narodni parlament. Ljudstvo je videlo njihovo delo in njihovo borbo.--S tem so zaslužile, da si jim je ljudstvo izbralo za svoje predstavnike pri graditvi nove,--združene Slovenije. --Sploh naš parlament-ima ta svojevrstni obraz, da-je sestavljen iz samih-borcev; v njem ni ne-čakarjev ne mláčnežev.--Kogar ni zajel ljudski val osvobodilnega gibanja, ta je ostal v kotu; narod-ga-ne pozna več.

Naš parlament-je pravi-ljudski parlament, v katerem so zastopani vsi narodni sloji, ki so ga s svojo borbo ustverili.

... in odločanje avstrijskem parlamentu je knoz. Cli-
warzenburg zavračal svoje politične nasprotnike
s-ten, češ: kaj boste, človek našenja šeta --pri
baronu! Po tem srednjeveškem bah-štvu--bi v našem
parlamentu sploh ne bilo "človeka", kajti vsi na
ši Windischgrätzi, Auersporgi, Waldenburgi, Bague-
ri, Formentini, --Coronini, --Atenci--i. t. d. in njih
vi domači pomagači--so ostali zunaj.

To tuja navlika, --ki je kot škodljive zajedav-
ke preprežela naše narodno telo, je sedaj odstra-
njena in domači pomagači z njo. Narod jo je zru-
šil in vrgel s-sebe. Vsi, ki danes pod krinko ve-
re, patriotizma ali--kekršnega --koli drugega iz-
govora klapčujejo našim sovražnikom, so že od
davnazaznamovani. Ti so od nekdanj opravljali to
izdajalsko delo iz temnih nagibov odurne sebičns-
ti, zanje ni več mesta v našem narodnem občestvu.

Tako: Naš parlament je parlament borcev za
narodno svobodo; parlament kmetov, delavcev, izo-
bražencev, deklet in--žen, ki so--se odzvali v
težkih urah tujega jarma klizu naroda, da izko-
risti ugodni zgodovinski trenutek za--dosego svo-
je svobode. To je resnično narodni parlament, ker
je nastal iz žrtev njegovih sinov in hčera in ni
kak privcesek tujih mogotcev, ki bi imel služiti--
le njihovim nameram in koristim.

Naš parlament je zmaga slovenskega--ljudstva
nad sovražniki ljudstva in ima svoje z--ščitnike
ljudskih močnicah tudi drugih narodov, posebno =
slovenskega rúskega naroda.

Naš parlament ni samo zaprl vrata "človeku",
naš--parlament je napravil tudi velik korak naprej
v razvoju človeške družbe, ker je svečano odprl
vrata našim dekletom in--ženam, da se enakopravno
z moškimi borijo in delajo za boljšo, srečnejšo =
bodočnost--sebi in svojemu narodu.

Razglašene državljanske pravice nas vodijo

po tej poti. Znan in okleto s skupnim-čokrnin de
len pridano s vse gotovostjo do svojega cilja, ki
nan je bil celo tisočletja odrekli od tujih =
nasilnikov.

Jože Srebrnič

VSTAJANJE -- 1944

Od prve svetovne vojne dalje, ko so-oblestni
ki stare jugoslavije privelili v razkosanje slo-
venskega narodnega ozemlja in je bila Primorska=
izročena v izkoriščanje imperialistični Italiji,
so se žene Slovenskega Primorja spraševale: "Kdaj
bo že konec Loreče zime? -- Kdaj nastopi tudi za-
nas pomlad in z njo Vstajanje?" -- -- --

Žihče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanja
Bilo je videti, da so se-temne sile zerotile pro-
ti svetlobi, proti Vstajanju in svobodi. -- Leto =
za letom pa je postajalo še-slabše. Iz mračnjaških
sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta ob-
likovalec in izvajalec najslabšega, kar se je ro-
dilo kdaj v pokvarjenih-človeških dušah. Podoba
je bila, da so majhni narodi-obsojeni na pogin v
da je vera v vstajanje zatiranih za večno pokopa-
na.

Namesto topline, bratstva, ljubezni se je med
ljudstvi jelo širiti-sovraštvo, -- ki je bilo hlad-
najše od orožja, s katerim so fašisti paradirali
po okrvavljenih mestih Evrope. -- Človek-je bil po-
nižan. Napravili so iz njega samo vojaka, ki naj
se bori za protinarodne, protičloveške in proti-
ljudske cilje mračnjaških sil. Zeno so napravili
za deklo v hiši.

--Vsa Evropa je bila ves povojni čas en sam ar-
zenal, kjer so ljudje kovali orožje, v prostem =
času so se pa učili sovražiti sosedo. V Rusijo ,
ki je bila zibelka svobode malih narodov pa zati

pano človeštvo ni smelo pogledati in tudi ni moglo pogledati, ker so reakcionarne sile vsega sveta zgradile okrog Sovjetske Rusije zid, ki je branil tlačnim narodom pogled vanjov.

Primorske žene v takih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnjega Vstajanja, prave Velike noči, temveč še hujše ponižanje, še hujše trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebne sužnosti polagale svoje otroke v zibelko s pekočo bolečino v srcu. "Kaj bo iz tebe fant = moj?" so se v strahu spraševale, ko so gledale v nasmejane oči svojega sinčka. --Slutile so nevarnost vojne, = v zraku je plevala, sleherni fašist jo je pa tuji izražal s svojim vedenjem in zadržanjem, -- in matere je bolelo, da rodo sinove tujcu, za katerega se bodo morali boriti.

Tako so šle velike noči druga za drugo tiho mimo primorskih žene, ne da bi čutile ob njih = prihodu tista praznična, slavnostno razigrana čustva, ko se človeku hoče, da bi stisnil na srce vso to lepo zemljo, okrašeno s sramežljivo zelenečo travico, ki jo pričara iz spočite prsti-pomlad. --Vsaka velika noč, ki je prišla, je bila = slabša od minule.

--Toda primorske žene globoko v sebi le niso nehale verjeti v prihod prave Velike noči, v prihod naše-slovenske Velike noči, ki bo res Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primorskega = ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pot temu vstajenju. Ves čas narodnega zatiranja so namreč učile svoje otroke, da pride dan, ko bo primorski = človek svoboden, ko se bo v svobodni domovini spojil z ostalim telesom Slovenije. Ko so padli heroji zasužnjene Primorske: Bidovec, Valenčič, Ma-

po tej poti. Zeno in dekleta s skupnim-čokrom de-
len pridenc s vse gotovostjo do svojega cilja, ki
nam je bil celo tratisočletja odrekan od tujih =
nasilnikov.

Jože Srebrnič

VSTAJANJE -- 1944

Od prve svetovne vojne dalje, ko so-oblestni
ki stare jugoslavije privelili v razkosenje slo-
venskega narodnega ozemlja in je bila Primorska=
izročena v izkoriščanje imperialistični Italiji,
so se žene Slovenskega Primorja spraševale: "Kdaj
bo že konec boreče zime? -- Kdaj nastopi tudi za-
nas pomlad in z njo Vstajanje?"

Žinče jim ni mogel odgovoriti na to vprašanja
Bilo je videti, da so se-temne sile zerotile pro-
ti svetlobi, proti Vstajanju in svobodi. -- Leto =
za letom pa je postajalo še-slabše. Iz mračnj-ških
sil človeške družbe se je razvil fašizem, ta ob-
likovalec in izvajalec najslabšega, kar se je ro-
dilo kdaj v pokvarjenih-človeških dušah. Podoba
je bila, da so majhni narodi-obsojeni na pogin v
da je vera v vstajanje zatiranih za večno pokopa-
na.

Nemesto topline, bratstva, ljubezni se je med
ljudstvi jelo širiti-sovraštvo, --ki je bile hlad-
najše od orožja, s katerim so fašisti paradirali
po okrvavljenih mestih Evrope. --Človek--je bil po-
nižan. Napravili so iz njega samo vojaka, ki naj
se bori za protinarodne, protičloveške in proti-
ljudske cilje mračnj-ških sil. Zeno so napravili
za dekle v hiši.

--Vsa Evropa je bila ves povojni čas en sam ar-
zenal, kjer so ljudje kovali orožje, v prostem =
času so se pa učili sovražiti sosedo. V Rusije ,
ki je bila zibelka svobode malih narodov pa zati

člano človeštvo ni smelo pogledati in tudi ni moglo pogledati, ker so reakcionarne sile vsega sveta zgradile okrog Sovjetske Rusije zid, ki je branil tlačnim narodom pogled vanjo.

Primorske žene v takih okoliščinah ni mogla pričakovati skorajšnjega Vstajanja, prave Velike noči, temveč še hujše ponižanje, še hujše trpljenje.

Matere so ta leta narodnega zatiranja in osebnosti sužnosti polagale svoje otroke v zibelko s pekočo bolečino v srcu. "Kaj bo iz tebe fant moj?" so se v strahu spraševale, ko so gledale v nasmejane oči svojega sinčka. -- Slutile so nevarnost vojne, -- v zraku je plevala, sleherni fašist jo je pa tudi izražal s svojim vedenjem in zadržanjem, -- in matere je bolelo, da rode sinove tujcu, za katerega se bodo morali boriti.

Tako so šle velike noči druga za drugo tiho mimo primorskih žene, ne da bi čutile ob njih prirodu tista praznična, slavnostno razigrana čustva, ko se človeku hoče, da bi stisnil na srce vso to lepo zemljo, okrašeno s sramežljivo zelenečo travico, ki jo pričara iz spočite prsti pomlad. -- Vsaka velika noč, ki je prišla, je bila slabša od minule.

--Toda primorske žene globoko v sebi le niso nehale verjeti v prihod prave Velike noči, v prihod naše-slovenske Velike noči, ki bo res Vstajenje, vstajenje Krista in vstajenje primorskega ljudstva.

Primorske žene so pripravljale pot temu vstajenju. Ves čas narodnega zatiranja so namreč učile svoje otroke, da pride dan, ko bo primorski človek svoboden, ko se bo v svobodni domovini spojil z ostalim telesom Slovenije. Ko so padli heroji za sužnjene Primorske: Bidovec, Valenčič, Ma-

rúšiš, Miloš in drugi--pod krogleni fašističnih--
krvnikov, jim je postalo jasno, da je to--priprav
ljanje poti svobodi,--da je to temeljni kamen v
izgradnji svobode, zato so pripovedovale svojim
otrokem, da--bo iz mučeniške krvi teh mučenikov =
zrasla--prava--svoboda, zakaj zatiran narod si svo
bodo lahko samo s--krvjo pribori. Matere in žene
še niso--vedele, kako--bo svoboda prišla, dejale =
so pa , da se bo zanjo treba boriti. Spoznale
so tudi, da nisi človek--v sebi še zdrave kali, ki
bodo prej ali slej prezale hudobijo in gnilobo,
zato so v prihod svobode še upornejše verjele.

Nato je prišlo leto 1941. ko se je vse sloven
sko narodno telo krčilo od--bolečine, prizadejane
mu po--borbarskem fašizmu, --ko je slovenski--člo--
vek na nasilje tudi odgovoril z uporom. Plamen =
svete narodne osvobodilne borbe je zajel takoj tu
di Primorsko in primorske žene so v tej -- borbi--
spoznale rešitev. Zdej se jim je konec narodnega
trpljenja--zazdel blizu. Spoznale so, da je ta boj
na--daljevanje tistega, radi česar je padel Bidovec
in drugi, zato so bile--med prvimi, ki so razumeli
veščino in pomen narodnega upora.

Od tistih dob stoji primorska žena na brani--
ku svoje domovine prva, bodisi s--puško v roki ,
bedisi kot marljiva aktivistka,--ali pa kot prid--
na gospodinja, ki nikoli ne pozabi--pripraviti o--
beda ali večerje tudi--za svoje tovariše. Nad po--
žrtvovalnostjo in iznajdljivostjo primorskih že--
na ne strmi samo okupator in njegov švabobranec,
temveč tudi mi vsi, ki njih delo poznamo. Kdor si
je imel priliko ogledati to delo, ve, da so pri--
moeske žene prve v domovinski ljubezni in požrt--
vovalnosti.

V--teh mogočnih letih narodnega prebujanja in
odpora proti okupatorju in njegovem pomagačem --

domačim izdajalcem - je primorska žena praznovala velike noči sicer še tudi stisnjenih zob toda z velike vere v srcu, da bo prihodnjo veliko noč praznovala že v svobodi.

Sredi takšnega upanja jo je zajelo tudi leto 1944. "Ali bo ta velika noč-res zadržja, ko --jo praznujemo v-neprestani bojazni, da vaše sovražne horde v vas in nas pobijejo?" se danes sprahu je primorska žena. In ko se ozre po-svetu, ko ocenjuje okoliščine, v katerih se poraja osvobodjenje, se ji lice razlezejo v-nasmeh; srce ji zadrhti-- in odgovori si: "Daj ta velika noč je poslednja v mraku fašističnega nasilja!"

Primorska žena ve, da streljajo topovi herojske-ruske vojske že v srce Rumunije. Primorska žena ve, da se junaške čete-mogočne-Sovjetske Rusije sipljejo kot preteč plaz čez karpatske grebene-na ozemlje izmučene Češkoslovaške, ki je skoraj v srcu-Nemcije. Primorska žena ve za nemir v srcih zatiranih balkanskih narodov,--ki oznanja velike dogodke. Primorska žena ve za strah, ki vedno bolj napolnjuje nemške krvnike;--ve tudi, da ta strah izvira iz spoznanja, da je dan končnega-obračuna pred vrati. Primorska žena gleda dan za dnem jate letal naših-velikih zveznic: = Anglije in Amerike, kako letajo čez naše ozemlje napadati sovražne-postojanke. Primorska žena ve za slovesne sklepe angleškega-ministerskega predsednika, gospoda Churchilla,--maršala Sovjetske Rusije Stalina, in prezidenta Amerike Roosevelta, ki se nanašajo na invazijo v Hitlerjevo Evropo in na dokončni zlom-fašizma v Evropi. Primorska žena pa tudi pozna slavne zmage naše herojske Narodno osvobodilne-vojske, ki pod modrim vodstvom maršala Tita gradi vsebino in obliko nove Jugoslavije, v kateri ne bo prostora za stare velesrbske, pro

dane proti-narodne-izkoriščevalce, ki so-narodu vsiljevali svoje zakone po svojih protinarodnih-kraljih. Primorska-žena ve, da je mogočni korak svobodoljubnih armad, ki so že in ki še bodo prě stopile zidove Hitlerjeve evropske trdnjave; hi-ter in neustavljiv, in da se ti koraki bližajo = naglo Jugoslaviji in Sloveniji, zato veruje v skorajšnji konec.

Ki daleč dan, ko bo ta naša lepa, blazno ljubljena in s-krvjo naših-najboljših sinov in hčera oškropljena domovina zadihala-popolnoma svobodno; to je primorski ženi jasno. Zato bo to leto neka svoja košarico k velikonočnemu blagoslovu sicer še kot prejšnje leto a vendar-polna vedrosti, ve selja in vere, da bo prihodnja velika-noč res Ve lika noč, da bo res pravo Vstajenje nas vsch in vse naše domovine.

--Primorska žena bo med tistimi, ki bodo to Vstajenje najbolj zaslužili in se ga najbolj ve-selili.

Ignac Koprivec

KAKO NAJ ŽENE POMAGAJO UTRJE VATI NAŠO NARODNO OBLAST

Naša narodna oblast-je sad našega triletnega težkega in krvavega boja. V naši narodni oblasti se izraža-naša porajajoča se svoboda in neodvis-nost. Naša-narodna oblast-mora-bití torej vsake-mu izmed nas posebno-važna stvar, skrb za njo ne dne pri srcu. Naša narodna oblast mora biti trdna.

Naša narodna oblast bo trdna, če bo izpolnjevala svoje naloge. Izpolnjevala jih bo, če se za vemo, da smo-mi sami oblast, in če bomo-potem tu di tako ravnali, če bomo res oblast izvajali.

Treba je v prvi vrsti, da se žene udeležujejo oblasti. Žene so s svojimi žrtvami in s svojim delom v narodnoosvobodilnem boju pridobile enakopravnost. Sedaj je treba, da jo tudi uveljavijo.

Tri važne naloge stoje pred našo narodno oblastjo. Prav te naloge pa bodo prav žene najboljše reševale.

Prva-taka-naloga je skrb za žrtve narodnoosvobodilnega boja. V času, ko je naša narodno-osvobodilna vojska ob istočasnem veličastnem prediranjju Rdeče Armade in vedno hujšem zavezniškem bombardiranjju že do konca oslabila okupatorja in se ta zaradi tega v svojem onemoglem besu zateka še samo k zločinskemu strahovanju civilnega prebivalstva, k zažiganju naših vasi, k morjenju naših staršev in otrok, -- je nedvse važno, da ima vsakdo občutek, da ves narod čuti z njim in da mu v primeru potrebe ves narod pomaga. Tega pa ne moremo doseči, -- če nimamo dobro organizirane preskrbe za žrtve narodno-osvobodilnega boja. Pogorelec, ki mu je okupator uničil dom, ne sme biti v naši hiši gost -- on mora biti naš najljubši gost. Tisti, ki je zaradi okupatorjevega ropanja ostal brez hrane, ne sme dobiti samo ostankov, nahranjen mora biti z najboljšim, kar nam je na razpolago. Otroci, ki mu je okupator pobral starše, mora dobiti v vsaki primorski ženi dobro mater in ne mače ho. Kdo naj bi poskrbel, da bo res tako; če ene ravno-primorske žene, ki so že tolikokrat dokazale, da se z vsem srcem s tistimi, ki trpe v tej borbi? Zato pa morajo naše žene v narodno-osvobodilne odbore in posebej v-gospodarske komisije, katerih naloga je preskrba žrtev.

Drugič: So predeli, ki so že od narave udarjeni, ki pa so potem deli še tisto bore, kar so

imeli, našim brigadom. Ti predeli ne smeje ostati prepuščeni samim sebi. Ne sme se dogajati, --da žene iz teh predelov remajo v druge, bolj obdarrjene-v dolgih-procesijah in prinašajo po nekajki logramov sirka. Žene iz takih-predelov, pa še bolj tovarišice-iz drugih, bolj obdarrjenih predelov morajo spoznati, da si je s skupno-pomočjo mogoče-hitreje in-bolj učinkovito pomagati. Če-je danes še tako, da so marsikjé še prisiljeni na dolge = procesije po hrano, je to samo znamenje, da njihovi narodno-osvobodilni odbori in njihove gospodarske komisije ne poslujejo v redu in da torej sede v njih ljudje -- po večini moški, ki so se odtegnili mobilizaciji --, --ki svoje naloge ne razumejo. Zato je naloga-žena, da v vseh takih primerih stopijo one v narodno-osvobodilne in-gospodarske komisije ter pokažejo, kako je treba delo vršiti:

Slovenski Narodno Osvobodilni Svet je postavil-kot zakon za vsakega Slovenca in Slovenko, da mora biti obdelan sleherni košček polja. Kako naj izvršimo--ta zakon, če nebbódo prav žene pokazale-smisla za delavne čete. Danes, ko-gre na popolno mobilizacijo--in mora torej biti zadnji delasposobni moški v partizanskih vrstah, ni mogoče izvršiti poljskih in drugih gospodarskih del, ne dabi drug drugemu pomagali in ne da bi se združili v delovne čete, --ne da bi-torej tistih moči, --ki --so nam na razpolago, --po načrtu uporabili. Organizacija delovnih čet pa je-zopet stvar gospodarskih = komisiji Če hočemo, da bodo gospodarske komisije v redu pošlovale, je treba, da stopijo žene polnoštevilno vanjo.

Preskrba žrtev naše narodno-osvobodilne-borbe, organizacija dovoza in razdeljevanje hrane, , načrtno obdelovanje z delovnimi četami -- to --so samo tri glavne naloge, ki stoje danes pred našo

narodno oblastjo. Naše narodne oblasti bo te naloge prav gotovo uspešno rešile in bo zato iz preizkušenj sedanjega časa izšla samo še bolj trdna in močna. V tem prepričanju nas pa utrjuje to, da bodo tudi te pot kot še vedno do sedaj primorske žene razumele svojo narodno dolžnost. Ta narodna dolžnost jim velava, da vstopajo v vse odbore in v vse komisije in da tam doprinesejo svoj delež za okrepitev naše narodne oblasti.

Dr. Joža Vilfan

OBJAVA

Objavljamo rezultate tekme v nebiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca 1944 za neššebolnice:

Prvo-mesto so-zavzele-tovarišice G e r i Š k e g a okrožja sekretarka tovarišica Srečka,

drugo mesto so zavzele tovarišice V-i p-a-v-s k e g a okrožja sekretarka tovarišica Zmaga,

tretje mesto so-zavzele-tovarišice B-a Š k e g a okrožja sekretarka tovarišica Ivanka,

četrtο mesto so zavzele tovarišice P T ě ě - m-i n s k e g a okrožja sekretarka tovarišica = Nadja,

peto-mesto so-zavzele-tovarišice Š k e g a okrožja sekretarka tovarišica Katja,

šesto mesto so zavzele tovarišice R r i Š - k e g a okrožja sekretarka tovarišica Smarnica,

Tem okrožjem izrekaio-vse priznanje z željo, da-svoje delo in požrtvovalnost še stopnjujejo.. Vsa omenjena okrožja dobe razpisano nagrado.

Smrt fašizmu - svobodo narodu !

Pokrajinski odbor SPŽZ za Primorsko.

BAŠKO OKROŽJE

-- Je do sedaj dvignilo in vzgojilo največ tovarišic, katere danes vestno vrše svoje funkcije na odbornih mestih v OF odborih, NOC in Gospodarskih komisijah.

Nej bo vzgled vsem ostalim okrožjem !

Smrt fašizmu - svoboda narodu !

Pokrajinski odbor SPZZ za Primorsko.

USPEH V NABIRALNEM MESECU

-- V nabiralnem mesecu od 8. februarja do 8. marca so primorske žene in mladina ponovno pokazali neizmerno ljubezen do svoje narodno-osvobodilne vojske in predanost naši sveti borbi. Soj je samo SPZZ organizacija v tem mesecu nabrala: 2.230 kg prepečenec, 276 kg bele moke, 203 kg marmelade, 306 kg sladkorja, 91 kg masti, 276 kg slanin, 127 l olja, 52 kg medu, 474 kg karksov, 839 kg suhega sadja, 48 l žganja, 61 kg sira, 11. 132 kaja, 30 l likerja, 489 škatlic cigaret. Prosto-voljnih prispevkov so nabrale Lit. 120.52, in za ta znesek kupile sanitetni material. Poleg tega blaga pa je tudi mladina nabrala ogromno materiala. Del tega blaga smo poslali bolnim tovarišem preko stene meje, ki je nekoč ločila primorske žene in mladino od ostalih jugoslovenskih žene in mladine, ostalo pa smo oddali v bolnice na ozemlju Primorske Slovenije.

Našim partizanom bo pomoč in ljubezen primorskih žene in mladine ostala v toplém spominu.

A n i c a

TOVARIŠICI ANDREJI V SPOMIN

Pomlad prihaja.--Lepo pomladansko sonce nas ogreva, ogreva pa nas tudi svetla misel, da se bližamo svobodi.

Toda mene je zazebló v dno duše ob vesti, da Te ni več. Besno so mi-preletevale misli vso dobo, od kar sva-se-poznali. Bila si vseskozi vdana in požrtvovalna naši stvari. Že-v otroški-dobi si okusila marsikaj grenkega. Ko pa si začela spoznavati življenje-sama, si odločno stopila na pot-resnice in pravice, odločna si bila povsod. Zaradi svojega energičnega nastopa proti krivicam, ko so se Ti godile že pred raspadom Jugoslavije, si bila priljubljena povsod. Že kot 16 do 17 letna si-znala svetovati kjerkoli in-kdor koli Te je vprašal za-svet. Bila si res tovarišica = svojim sovrstnicam. Ko pa je prihrumel kruti okupator na naša-sveta slovenska tla, pa-si odšla, kakor tudi vsa družina (oče, mati, brat) v partizane. Nisi se ustrašila težkih borb. Vedno si bila vedrih-lic tudi v najtežjih trenutkih.--

Danes-pa počivaš v miru. Padla si zadeta od sovražnika, kateri je-č-kal v zasedi in Ti vzela mlado življenje. Postala si žrtev zločincev. Tvoje telo počiva-nekje v slovenski zemlji, katero si tako ljubila. Tvoj duh pa živi in bo živel. To, kar-si s svojimi besedami-in dejanji učila svoje tovarišice in tovariše, pa ne bo-nikdar uničeno. Tvoja smrt bo maščevana! Maščevana bo, kakor tu di vsi, ki so dali svoje življenje za svobodo.

Čast-svobode pripada tistim, ki so dali življenje za njo.--Tudi Ti si že med njimi, zato ne boš nikdar pozabljena.

Marica - partizanka.

Tovarišica Andreja je bila 18 mesecov borila v brigadi "Toneta Tomsiča". Potem je bila poslana na teren na Gorenjsko in bila članica Pokrajinskega odbora SPZZ za Gorenjsko. Komaj dva meseca je bila na Gorenjskem pa je postala žrtev hitlerjevskih banditov.

(Opomba uredništva)

ZANIMIVE DROBTINICE

Dne 19. in 20. februarja je prvič zasedal slovenski parlament. V slovenskem parlamentu je bilo do sedaj 120 poslancev, med njimi 10 tovarišic. Sedaj se bo pa število delegatov povečalo na 180 članov. Mi primerci bomo poslali še 20 delegatov, ki nas bodo zastopali in v našem imenu soodločali pri izgradnji nove narodne oblasti in slovenske državnosti v federativni Jugoslaviji.

ooooo O oooooo

Med ostalimi odloki, ki jih je izdal parlament, je odlok o ustanovitvi verske komisije. Njena naloga je dvojna:

Prvič naj postavitev in delovanje verske komisije ponovno zagamči nemoteno bogočastje in polno uveljavljanje verske svobode; drugič pa naj verska komisija urejuje vsa vprašanja med slovensko narodno oblastjo in cerkvijo. Verska komisija bo sestavljena na polovico iz duhovnikov, na polovico pa iz laikov. Imenuje naj jo Predsedstvo Slovenske Narodno Osvobodilnega Sveta.

ooooo O oooooo

Naš slovenski parlament se imenuje: SLOVENSKI NARODNO OSVOBODILNI SVET (SNOS).

Jugoslovanski parlament se imenuje: ANTIFAŠISTIČNO VEČE NARODNOG OSLOBODJENJA JUGOSLAVIJE ali PROTIFAŠISTIČNI SVET NARODNE OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE (AVNOJ).

ooooo O ooooo

Vse kar sklenc AVNOJ potem izvrši vlada, ki se imenuje NKOJ - NACIONALNI KOMITET OSVOBODITVE JUGOSLAVIJE -. Torej preko vlade jugoslovanski parlament uresničuje svoje zakone.

ooooo O ooooo

Na prvem zasedanju slovenskega parlamenta je bilo izvoljeno Predsedstvo-SNOS-a. Kadar parlament ne zaseda, ima vse pravice odločati v njegovem imenu Predsedstvo. V predsedstvo je bil izvoljen ves dosedanji IOOF. Za enajstega člana pa je bil izvoljen naš tovariš France Bevk. Člani predsedstva so sedaj: Josip Vidmar, predsednik; Edo Kardelj, podpredsednik; Edvard Kocbek, podpredsednik; Jože Rus, podpredsednik; Boris Kidrič, sekretar; France Bevk, Dr. Marjan Brečelj, Franc Leskošek, Tone Fajfar, Polič Zoran, Franc Lubej.

ooooo O ooooo

Ko so Rusi prišli v Ukrajino so jih ljudje sprejemali z nepopisnim navdušenjem. Po vseh cerkvah so zvonili zvonovi; ljudje so se zbirali in z-duhovniki prirejali častne sprejeme našim slovanskim bratom.

ooooo O ooooo

Vsi dosedanji Hitlerjevi pomagači se izmikajo od Nemcije. Madžarski, rumanski in bolgarski oficirji vodijo razgovore z našim maršalom TITOM

Naše preserčene priznanje do zaveznikov je bilo več kot jasno priloženo v zadnjem Churchillovem govoru, katerega večji del je bil posvečen novi Jugoslaviji. Vsi znaki kažejo, da se z naglimi koraki bližamo uradnemu priznanju nove jugoslovanske vlade. To pa pomeni popolno zmago našega osvobodilnega gibanja.

TOVARIŠICE NAM PIŠEJO

PRIHOD NAŠIH !

Bil je lep, prav-krašen jesenski dan, eden o nih, po katerih smo tako dolgo hrepeneli.

--Bila sem zaposlena pri domačem delu, ko slišim na spodnji cesti veselo vriskanje. Seveda stečem takoj ven, in kaj opazim: po cesti hitijo kamioni in njih vihra naša trobojka z rdečo peterokrake zvezdo. Po njej sem takoj spoznala, da so to naši partizani, osvoboditelji, ki prihajajo. Tekla sem jim naproti in se pridružila neštetim in navdušenim pozdravom. Na naših obrazih se je zrcalila radost, prepolni smo bili sreče, ko smo pozdravljali naše hrbre borce; saj je bil ta dan za nas najlepši v življenju, dan, ki smo ga teško pričakovali po velikih letih trpljenja in plačenja pod fašističnim jarmom. Bila sem prav zamaknjena, ko sem gledala prvič v svojem življenju našo trobojnico, ki so plapolale na vozilih. Nepopisno je bilo veselje in hvaležnost do borcev in osvoboditeljev naše tužne, od vedno zasužnjene slovenske domovine.

Ko se je avtokolona ustavila, sem stekla domov, v kletki pograbila nekaj steklenic vina, nekaj cigaret, kar je bilo pri rokah, in ponela =

našim fantom. Pa nisem bila sama pri tem. Bilo nas je še polno vse okrog in vsaka je kaj prinesla, da bi bil sprejem čim bolj slovesen in da po kažemo našim tovarišem, da smo in hočemo sodelovati z njimi v borbi za osvoboditev naše domovine. Nazdravile smo našim fantom in takoj se je pričel pristrčen tovariški pogovor; kateri bi se zavlekli da jih ni klicala dolžnost.

Obstajate pa smo, ko je na poziv komandanta takoj minila vsa razigranost in v trenutku so bili vsak na svojem mestu.

Zvečer so pridrveli Švabi, vnel se je boj in naši so se umaknili pred silo.

Toda naša srca so osvobojena od tistega dne in me jih vsak dan čakamo, ker oni se vrnejo in dolgo ne bo tega, a tedaj ne bo več švabske sile, da jih prežene, strti in premagani bodo Svabo in švabobranci. Tudi moj sinko me vedno sprašuje, kdaj bo zopet nosil na kapi rdečo zvezdo kot one dni. Tolažim ga, naj potrpi še malo, da se povrnejo naši fantje, ki mu prinesejo lepo rdečo zvezdo, in nam vsem skupaj bo tedaj zasijalo sonce svobode.

Brkinke . Alenka

OBISK V NAŠI PARTIZANSKI ŠOLI.

Samo v lepi Vipavi. Emetje pridno delajo po polju. Vas je vsa na nogah in veselo pozdravlja novodošle partizane. Vsaka mati si želi videti svojega sina - partizana. Čujejo se klici: "Žive la naša vojska"! "Živel maršal-Tito"! Posebno glasni so otroški klici, ki prihajajo iz šole. Otroci dvigajo pesti, pozdravljajo, pojejo partizanske pesmi, so veseli in prešerni. Sli smo v šolo, - svobodno-slovensko solo, - da vidimo "mlade partizane", kakor še otroci sami imenujejo. "Smart

fašizmu - svobodo narodu"! začri iz mladih grl.

Vsi so-obmolknili. Vse mlade oči so uprte v nas, partizane, ki se borimo za slovensko šolo. Kakšna razlika med-fašistično in-našo slovensko šolo. Preje sama-fašistična gesla in-italijansko zaničevanje vsega, kar je slovenskega. S kakšnim veseljem prihajajo otroci v našo partizansko šolo, posebno oni, ki so že obiskovali fašistične šole.

--V razredu je vladala--izredna živahnost. Ko je tovarišica učiteljica vprašala, kdo zna to ali ono, so se dvignile vse mlade ročice. Vsi hočejo--deklamirati, čitati, pripovedovati i. t. d. Vsi nam molijo v roke svoje zvezke. Vsi nam hočejo nekaj povedati o naši borbi,--o partizanskem življenju, o tovarišu Titu. Ko pa smo vprašali, če znajo--zpeti kakšno--partizansko pesem, so vstali in začeli "Svobodna Slovenija". Naši otroci se izživljajo v partizanski pesmi in jo tudi uživajo. Sodelujejo z deklamacijami ter pevskimi zbori na raznih mitingih. Ponekje se že ustanovljajo otroške gledališke skupine. V šoli vlada prav posebna doščnost,--prisrčnost, živahnost in stroga resnost. Vsi so pazljivi in delavni. Snov je vzeta iz otrokovega življenja in njegove neposredno--bližine. Isto, kar se govori po naših vaseh, prav o tem se uči tudi v šoli. Učenci se dnevno seznanjajo z našo narodno-osvobodilno berbo. Tudi oni--hočejo--doprinesti nekaj--k naši zmagi, zato zbirajo orožje, municije, hrano, so v službi kot kurirji i. t. d. Partizanom so vedno na uslugo, vršijo celo obveščevalno službo. Poznajo prav dobro naše hrabre komandante, mučenike, tudi vedo mnogo povedati o Osvobodilni fronti. Človek je kar presenečen, ko--ti povedo o zadnjem mitingu, kjer je govoril naš tovariš Bevk.

--Do končanem-pouku gredo na polje in vedo,--da
merajo trdo delati za očeta, brata - partizano. V
vasi smo videli mnogo otrok, toda bili smo začu-
deni, ker smo jih videli prav vsakega pri svojem
delu.

Miha - Partizan.

DRAGI TOVARIŠ MILAN !

Prav lepa-Ti hvala za izrečeno-mi sožalje. Ne
morem Ti opisati, kako me je zadelo napričakova-
na vest o mojih ljubih otrocih. Kakor prikovana =
sem obstala, ko sem prečitala pismo od neke tova-
rišice iz moje vasi. Prečitam enkrat, nisem mog-
la verjeti-svojim očem, Je li mogoče to, je li
resnica, kar-pred seboj vidim, da sem naenkrat ob-
tri, meni drage in najljubše osebe?

Z veseljem sem jih odpravljala v to-našo svo-
to borbo, kakor na ženitnino, in tudi sami-so šli
navdušeno. In res so šli na ženitnino, s katere-
se ne bodo nikdar vrnili. Propričana sem bila, da
se vsi ne bodo vrnili, da-bi bila prevelika sreča
za vse,--če bi uživali zlato svobodo v taki druž-
nici, kakor ja-bila--preje. Toda, da me bo tako
velik udarec naenkrat zedel, si tudi nisem misli-
la.

Včeraj sem praznovala obletnico, ko so mi pre-
kleti fašisti ubili moža. Padel je kot nedolžna-
žrtev fašističnih zveri. Sedaj zopet vest, da so
me zapustili obe hčerki in sinko. Teško-je, mate-
rino srce je premehko,--da mi nebi oči zalile gren-
ke-solže. Zakaj nebi raje mene zagrabli, kakor =
mladi rod, ki se bori za boljšo bodočnost in bi v
naši sveti borbi lahko že mnogo doprinesel.

Toda v zavesti, da brez žrtev ni svobode bom
prenesla tudi to najtežjo preizkušnjo in s svo-

jin-delom naščevala svoje žrtve in žrtve vsega našega naroda.

Da so bili pridni borci ven tudi sama iz lastnih izkušenj in to me tudi krepi in mi je v veliki zadoščenju.

Prav prisrčna-ven hvale, tovariši, ki nečustvuje te z menoj. Nadomestite s svojim pomnoženim delom moje pridne, ljube in-nepozabljene otroke, zlate moje hčerke in sinkota, ki je šele šestnajst let star šel v tako hude boje.

Tudi te-žrtve bodo naščevane in-iz krvi rdeče mladih partizanov bo rzknila roža svobode.

Najlepše pozdrave od žalostne

M a m c e.

Naša Mamca je najstarejša partizanka na Primorskem. Rodom je iz Vipavskega. V narodno osvobodilnem boju je žrtvovala dve hčerki in-sina, uničili so ji dom in ubili moža. Tode naša Mamca ne kloni. Z-delom hoče naščevati žrtve svojih otrok in moža.

Take matere naj nam bodo za vzgled vsem!

(Opomba uredništva)

PRAZNIK BORBENIH ŽENA

Velike-priprave so se vršile za dostojno proslavo 8. marca. Žene-so delale napise in zastavice, vestno so se vadile v nastopih, samo da bi praznik žena lepše proslavile.--A glej smelo! Ko je bilo vse pripravljeno, so-naenkrat prišli skozi vas Nemci in preprečili nadaljne priprave. Ven dar nam dobre volje niso vzeli. Dasiravno smo-bile še v dvomu, ali se bo miting mogel vršiti ali ne, smo vse eno vse pripravile. Dvorana je bila

že zelo-čustveno ekscitirane, ko je zopet prišla vest, da se vaši bližje sovražnik in morale smo vse zopet podreti. Kar pa potem k sreči Nemci le niso prišli, se je vršil miting, če ravno nekoliko kasneje zvečer. Udeležba je bila presenetljivo obilna. Prelep vtis na vse navzoče je napravila nova zastava vaškega odbora SPZZ, katero je razvila = tajnica Fanica in z lepim nagovorom predale tovarišici Metodi v varstvo. Ta je objavila, da bo zastavo čuvala in branila, če treba tudi z življenjem.

Sledila je himna "Naprej zastava slave", katero so vsi navzoči stoje zapeli. Tovarišica Marije je nato govorila o pomenu 8. marca za slovenske žene in se spominjala tudi pri tem naših ruskih sester. Nato je tovarišica Greti z globokim čustvom deklamirala "Velikonočno" od Simona Gregorčiča, ki je marsikateremu izvabila solze v oči. Mala Milojka je potem zelo srčno podala pesnico "Slovenke sem". Govorila je za tem tovarišica Francka o težavah slovenske žene in matere = pod fašističnim okupatorjem. Sledila je deklamacija "Demovina", ki je zelo lepo deklamirala tovarišica Ivica. V naslednjem govoru tovarišice = Majce smo slišali o pravicah in dolžnosti slovenske žene. Najlepša točka pa je bila spevoigrice "Perice", ki je zbrano poslušalstvo izredno navdušila. Med odmori je ženski zbor prepeval partizanske pesni. Sledila je prosta zabava s plesom. Med tem so žene pripravile navzočin tovarišem = partizanom majhen prigrizek.

Razpoloženje je bilo odlično in zelo zadovoljni so se kasne v noč gostje razšli. Splošno želje vseh žena pa je, da bi se tako prijetni večeri večkrat ponavljali.

M a j c a

PROSLAVA ROJSTNEGA DNE MARŠALA TITA

-- Z-veseljem pričakujemo naše narodne praznike. Tak dan je bil za nas šesti marec, rojstni dan maršala Tita.--Ta dan je bil za našo vas velik praznik. Ze na predvečer so zagoreli kresovi na hribih. Veselje je bilo gledati našo mladino, s kakšnim navdušenjem je nosila skupaj drva za kresove. Tudi petletni otroci so pri tem sodelovali s takim navdušenjem,--da jih je bilo veselje videti. Rekli so, da mora biti kres tako velik, da ga bo videti čez gore-v Bosno. Tako blizu se jim zdi Bosna, čeprev so majhni, čutijo, da je maršal Tito naš najboljši oče, zato je tako blizu naših = src.

Popoldne je mladina izročila krasno zastavo brigadi Srečka Kosoveca. Zvečer smo priredili mi ting, udeležili so se ga tudi bližnji-tovariši = partizani. Tovariš-iz-okrožja je opisal življenje in neumorno delo maršala Tita. On nas ni zapustil, ostal-je med nami na naši zemlji, ustvaril je našo zmagovito vojsko in se skupno z narodom podal v boj za rešitev narodov in njihovo boljšo bodočnost.

NAJ ŽIVI NAŠ SLAVNI VOJSKOVODJA MARŠAL TITO !

ŽIVELA NAŠA SLAVNA VOJSKA !

Goriška žena - T a n j a

NEKOČ IN DANES

Ko čitam zdaj našo ljubo "Slovenko" in "Našo

žono"; se- moje misli nehoti povračajo k času, ki niti- ni tako oddaljen, ko je v naši Primorski še vladal povsod italijanski fašizem.

Kako smo tistikrat skoro v trepetu kaj čitale, --kako smo vse skrivaj prenašale, četale v torbicah skrivne predalčke, da nas- ni zasledil tiran. Nikdar- nismo mogle iti skupaj, ker je bila povsod straža. Zbirale smo se največkrat tam --v gozdu, prihajale med naše hrabre borce, naše partizane in najlepše- ure smo doživljale med njimi. Zdelo se nam je, da že živimo novo življenje. Čeprav smo vedele, kako je naporno in- trpljenja polno njihovo življenje, smo jim zavidale. Zavidale smo jim prostost, tisto čisto ozračje duha, ki je vladalo med njimi- in je velo iz vseh, kedar so spregovorili. Ponavljale smo jih s pritajenim glasom -- to- so bile besede, ki so do takrat ležale še neizraženo v globini naših src. Bile so besede neizmerne ljubezni do tlačnega človeštva, do rodne- grude. Kako- so jim žarele oči, --kako so nam vlivali- pogum, kako smo- iz njih črpali moči za nadaljno delo. Nikdar ni- bilo iz njihovih ust grenkega- govorenja, nikdar- pritožbe. Vedno so dejali, da jim gre dobro, da imajo vsega v izobilju. Me smo pa vedele, da spijo čisto brez odeje v mrazu, snegu- in dežju, da morajo vsak drobec hrane težko prinašati, da često več dni nimajo- vode. --Same smo si predstavljale, kaj vse prenašajo, zato smo jim- skušale vsaj- nekoliko olajšati trpljenje. Pripravljale smo zanje kar smo le mogle. Povsod so bile sovražne straže in težko smo kaj iztihnopile. Na desno in levo od hiše policija, par korakov proč karabinerji. Vedno so nas opazovali, vsako torbo pretaknili. A- vseeno smo jim pogosto marsikatero zagodle. Doma smo

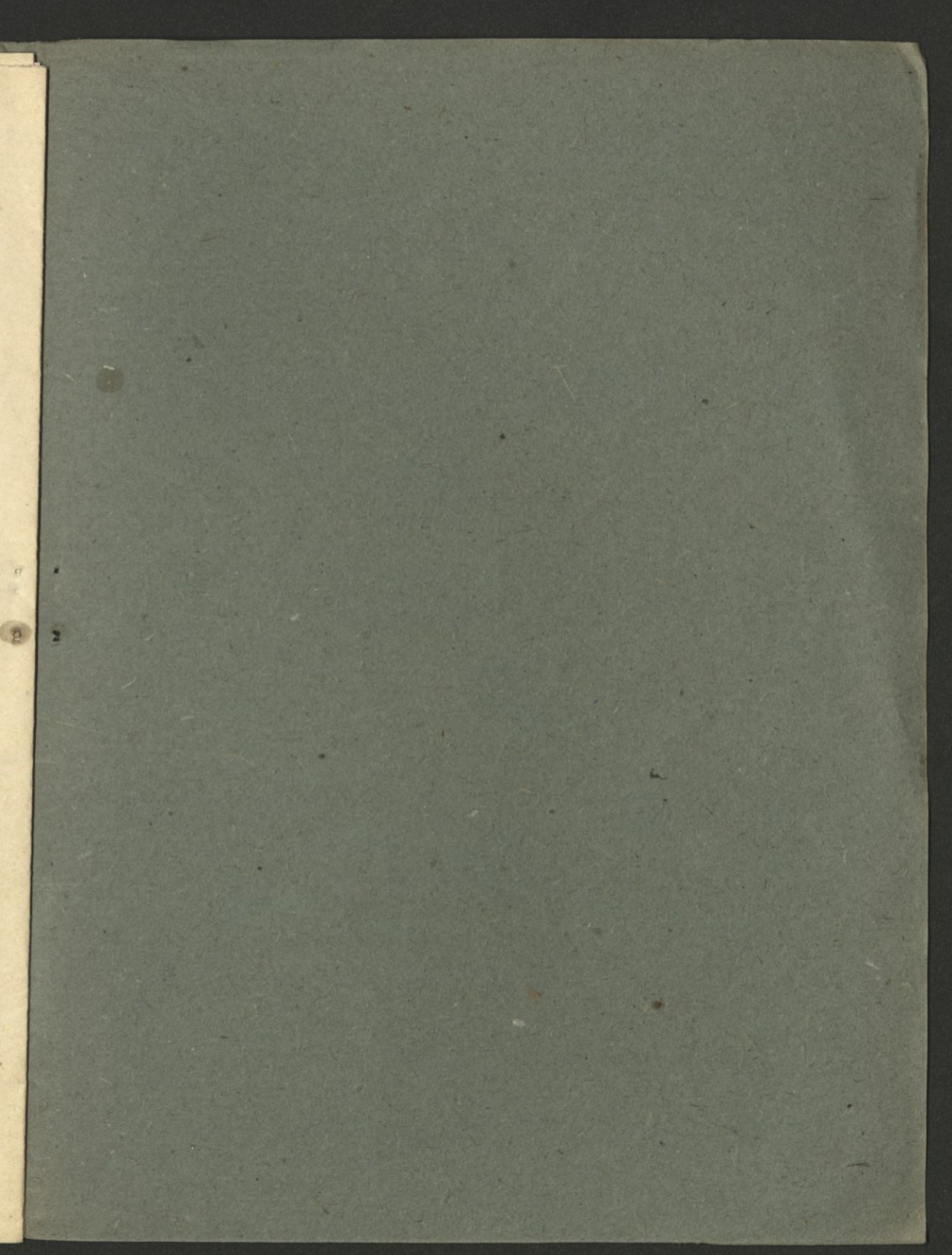
vse pripravile in odnesle našim partizanom, kateri so bili zelo zadovoljni naših daril. Ko sem se vračala domov, me je policijski maršal vrhu vsega še lepo pozdravil "Buona sera!"

Nekoč pa smo jih še lepše potegnili. Bili smo skoraj obkroženi od sovražnih straž, ko sta zvečer dva junška partizana stopila v našo -- hišo. Priti do nas je bilo zelo nevarno, a drzna mlade niče--se nista nikogar ustrašila. Niti pet metrov od naše hiše oddaljeni policist je prepevot, partizana sta ga poslušala. Ko sta povečerjalo sta spala do štirih, potem pa odšla. Kamijon policije po eni strani, onadva pa po drugi strani. In to se ni zgodilo samo enkrat. Kolikokrat smo pred kaserno trosile letake, zjutraj pa smo slišale prav v našo hišo, kako je komandant razsejal nad stražarjaj češ, kako stražijo.

Lahko bi opisala še več takih in podobnih -- primerov, a hotela sem samo pokazati razliko med tistim časom in današnjim dnem. Čeprav je še okupator med nami, čeprav nam še, kamor pride pri naše gorje, vendar danes lažje dihamo in uspehi naše vojske nas navdajajo z veseljem in upravičeno ponosom. --Danes imamo našo vlado, našega vojvodjo maršala Tita, imamo naše prireditve in mitinge, našo literaturo--lahko nesemo v vsako hišo, --na sredi vasi prepevamo partizanske pesmi, prirojamo veselice, imamo šole. Lepe uspehe smo dosegli, a da bomo dosegli tako zaželjeno svobodo, se hočemo posebno mežene še bolj potruditi, hočemo biti res vredno naših sinov, mož in bratov, ki bijejo končni boj z legendarnim junštvom. Hočemo pokazati vsemu svetu, da smo vredno odgovorile--tudi me na klic velikega ruskega naroda, ki nam je dal v tej borbi tudi vso oporo.

Tehnika "FOREZEN"
